

Закон за Счетоводството (ЗС)

ПРЕДМЕТ И ЦЕЛ

Този закон урежда:

- а) изискванията към всеобхватността и достоверността на счетоводните системи (счетоводствата) в предприятията;
- б) съдържанието, съставянето и публичността на финансовите отчети на предприятията;
- в) изискванията към лицата, които съставят финансовите отчети.

СЧЕТОВОДНИ ПРИНЦИПИ

Счетоводството се осъществява и финансовите отчети се съставят в съответствие с изискванията на този закон при съобразяването със следните основни счетоводни принципи:

1. **текущо начисляване** - приходите и разходите, произтичащи от сделки и събития, се начисляват към момента на тяхното възникване, независимо от момента на получаването или плащането на паричните средства или техните еквиваленти и се включват във финансовите отчети за периода, за който се отнасят;
2. **действащо предприятие** - приема се, че предприятието е действащо и ще остане такова в предвидимо бъдеще; предприятието няма нито намерение, нито необходимост да ликвидира или значително да намали обема на своята дейност - в противен случай при изготвянето на финансовите отчети следва да се приложи ликвидационна или друга подобна счетоводна база;
3. **предпазливост** - оценяване и отчитане на предполагаемите рискове и очакваните евентуални загуби при счетоводното третиране на стопанските операции с цел получаване на действителен финансов резултат;
4. **съпоставимост между приходите и разходите** - разходите, извършени във връзка с определена сделка или дейност, да се отразяват във финансовия резултат за периода, през който предприятието черпи изгода от тях, а приходите да се отразяват за периода, през който са отчетени разходите за тяхното получаване;
5. **предимство на съдържанието пред формата** - сделките и събитията се отразяват счетоводно съобразно тяхното икономическо съдържание, същност и финансова реалност, а не формално според правната им форма;
6. **запазване при възможност на счетоводната политика от предходния отчетен период** - постигане съпоставимост на счетоводните данни и показатели през различните отчетни периоди;
7. **независимост на отделните отчетни периоди и стойностна връзка между начален и краен баланс** - всеки отчетен период се третира счетоводно сам за себе си независимо от обективната му връзка с предходния и със следващия отчетен период, като данните на финансовия отчет в началото на текущия отчетен период трябва да съвпадат с данните в края на предходния отчетен период.

ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Предприятия са търговците по смисъла на Търговския закон - всяко физическо или юридическо лице, което по занятие извършва някоя от следните сделки:

1. покупка на стоки или други вещи с цел да ги препродаде в първоначален, преработен или обработен вид;
2. продажба на стоки от собствено производство;
3. покупка на ценни книги с цел да ги продаде;
4. търговско представителство и посредничество;
5. комисионни, спедиционни и превозни сделки;
6. застрахователни сделки;
7. банкови и валутни сделки;
8. менителници, записи на заповед и чекове;
9. складови сделки;
10. лицензионни сделки;
11. стоков контрол;
12. сделки с интелектуална собственост;
13. хотелиерски, туристически, рекламни, информационни, програмни, импресарски или други услуги;
14. покупка, строеж или обзавеждане на недвижими имоти с цел продажба;
15. лизинг.

Търговци са:

1. търговските дружества;
2. кооперациите с изключение на жилищностроителните кооперации.

За търговец се смята и всяко лице, образувало предприятие, което по предмет и обем изисква неговите дела да се водят по търговски начин даже ако дейността му не е от изброените по-горе;

Юридическите лица, които не са търговци, бюджетните предприятия, непersonифицираните дружества, търговските представителства и чуждестранните лица, осъществяващи стопанска дейност на територията на страната чрез място на стопанска дейност, с изключение на случаите, когато стопанската дейност се осъществява от чуждестранно лице от държава - членка на Европейския съюз, или от друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, единствено при условията на свободно предоставяне на услуги.

Бюджетни предприятия са държавните и общинските органи, техните структурни единици и всички икономически обособени лица, прилагащи бюджети, бюджетни сметки, извънбюджетни сметки и фондове по смисъла на Закона за устройството на държавния бюджет и Закона за общинските бюджети, както и държавните фондове и институции по задължителното обществено, здравно и друго осигуряване, държавните висши училища, Българската академия на науките, Българската национална телевизия, Българското национално радио и други лица и структурни единици, чиито сметки и операции се включват от Министерството на финансите в консолидираната фискална програма.

Предприятия, прилагащи облекчена форма на финансова отчетност са предприятията, които в текущата или в предходна-

та година не надвишават показателите на два от следните критерии:

1. балансова стойност на активите към 31 декември - 1,5 млн. лв.;
2. нетни приходи от продажби за годината - 2,5 млн. лв.;
3. средна численост на персонала за годината - 50 души.

При определяне статута на едно новообразувано предприятие, като прилагащо облекчена форма на финансова отчетност, се вземат стойностите на тези критерии само за годината на възникване.

Отчетен период е календарната година (1 януари - 31 декември).

Справедлива цена е сумата, за която един актив може да бъде заменен или един пасив може да бъде погасен при пряка сделка между информирани и желаещи осъществяване на сделката купувач и продавач. Тя е продажна цена, борсова цена или пазарна цена.

Себестойност е оценката на произведените (създадените) в предприятието активи, в която не се включват административните разходи, разходите за продажби, финансовите и извънредните разходи.

Независим финансов одит на финансов отчет е одитът, определен в Закона за независимия финансов одит, а именно съвкупност от необходими и взаимосвързани процедури, определени от Международните одиторски стандарти, въз основа на които се изразява независимо мнение относно достоверността във всички аспекти на същественост на финансовите отчети, изготвени в съответствие с българското счетоводно законодателство.

Международни счетоводни стандарти са международните счетоводни стандарти, приети от Европейската комисия съгласно Регламент (ЕО) № 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 19 юли 2002 г. за прилагането на международните счетоводни стандарти. Международните счетоводни стандарти включват: Международните счетоводни стандарти (International Accounting Standards (IAS)), Международните стандарти за финансово отчитане (International Financial Reporting Standards (IFRS)) и тълкуванията за тяхното прилагане (SIC - IFRIC interpretations). Международните счетоводни стандарти включват и последващите изменения и допълнения на тези стандарти и тълкуванията за тяхното прилагане, бъдещите стандарти и тълкуванията за тяхното прилагане, изготвени или одобрени от Съвета по международни счетоводни стандарти (International Accounting Standards Board (IASB)).

Специализирано счетоводно предприятие е всяко лице, регистрирано по Търговския закон или по законодателството на друга държава - членка на Европейския съюз, или държава - страна по споразумението за Европейското икономическо пространство, в чийто предмет на дейност е включено организиране на счетоводно отчитане и съставяне на финансови отчети по реда на този закон.

Цена на придобиване е покупната цена плюс всички разходи по привеждане на актива във вид, готов за използване.

Повторно е нарушението, извършено в едногодишен срок от влизане в сила на наказателното постановление, с което нарушителят е наказан за същото по вид нарушение.

Инвентаризация е процесът на подготовка и фактическа проверка чрез различни способности на натуралните и стойностните параметри на активите и пасивите на предприятието към точно определена дата, съпоставяне на получените резултати със счетоводните данни и установяване на евентуални разлики.

Нетни приходи от продажби са сумите от продажба на продукцията, стоки и услуги, генерирани от обичайната дейност на предприятието, намалени с търговските отстъпки, отбивите, рабатите и данъка върху добавената стойност.

Обичайна дейност е съвкупност от стопански операции, извършвани регулярно от предприятието в рамките на осъществяваната от него дейност.

Място на стопанска дейност е мястото на стопанска дейност по смисъла на § 1, т. 5 от допълнителните разпоредби на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс - определено място (собствено, наето или ползвано на друго основание), посредством което чуждестранно лице извършва цялостно или частично стопанска дейност в страната, като например: място на управление; клон; търговско представителство, регистрирано в страната; офис; кантора; ателие; завод; работилница (фабрика); магазин; склад за търговия; сервиз; монтажен обект; строителна площадка; мина; кариера; сонда; петролен или газов кладенец; извор или друг обект на извличане на природни ресурси;

Консолидиран финансов отчет е финансов отчет, който представя имущественото и финансовото състояние, отчетения финансов резултат, промените в паричните потоци и в собствения капитал на предприятията, включени в консолидирането, все едно че те са едно предприятие.

Регулиран пазар е този по смисъла на чл. 73 от Закона за пазарите на финансови инструменти - Регулиран пазар е многостранна система, организирана и/или управлявана от пазарен оператор, която среща или съдейства за срещането на интересите за покупка и продажба на финансови инструменти на множество трети страни чрез системата и в съответствие с нейните недискриминационни правила по начин, резултатът от който е сключването на договор във връзка с финансовите инструменти, допуснати до търговия съгласно нейните правила и/или системи, лицензирана и функционираща редовно в съответствие с изискванията на този закон и актовете по прилагането му.

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Предприятията осъществяват счетоводното записване на стопанските операции в хронологичен ред, съответстващ на извършването им.

Първичните счетоводни документи в предприятията се съставят на български език с арабски цифри и в левове. Те могат да се съставят и на съответния чужд език в чуждестранна валута в случаите на сделки, уговорени в чуждестранна валута с чуждестранни контрагенти.

Счетоводните документи, които постъпват в предприятието на чужд език, се придружават с превод на български език на съдържанието на отразените в тях стопански операции.

Предприятията осъществяват счетоводството на основата на документалната обосновааност на стопанските операции и факти.

Текущото счетоводно отчитане се организира по реда, определен в този закон и утвърден от ръководството на предприятието индивидуален сметкоплан.

2. СЧЕТОВОДНИ ДОКУМЕНТИ

Счетоводният документ е хартиен или технически носител на счетоводна информация, класифициран като първичен, вторичен и регистър:

1. първичният документ е носител на информация за регистрирана за първи път стопанска операция;
2. вторичният документ е носител на преобразувана (обобщена или диференцирана) информация, получена от първичните счетоводни документи;
3. регистърът е носител на хронологично систематизирана информация за стопански операции от първични и/или вторични счетоводни документи.

Счетоводният документ може да е електронен документ, когато са спазени изискванията на този закон и на Закона за електронния документ и електронния подпис.

Първичният счетоводен документ, адресиран до други предприятия или физически лица, съдържа най-малко следната информация:

1. наименование и номер, съдържащ само арабски цифри;
2. дата на издаване;
3. наименование, адрес (постоянният адрес - за физическите лица; адресът на управление - за юридическите лица; адресът за кореспонденция по Данъчно-осигурителния процесуален кодекс - за лицата, които нямат адрес на управление) и единен идентификационен код на издателя и получателя;
4. предмет и стойностно изражение на стопанската операция.

Първичният счетоводен документ, който засяга само дейността на предприятието съдържа най-малко следните реквизити:

1. наименование и номер, съдържащ само арабски цифри;
2. дата на издаване;
3. име, фамилия и подпис на съставителя;
4. предмет и стойностно изражение на стопанската операция.

Лицата, които са съставили и подписали счетоводните документи и техническите информационни носители, носят отговорност за достоверността на информацията в тях.

Издаването на първичен счетоводен документ, освен в случаите, когато получателят желае или когато това е предвидено в нормативен акт, не е задължително, когато:

1. стопанската операция е документирана с фискална касова бележка, издадена от фискално устройство, или с ценна книга, издадена по реда на Наредбата за условията и реда за отпечатване и контрол върху ценни книги, и
2. получател по нея е физическо лице, което не е търговец.

При стопански операции, отнасящи се до задължения към бюджетни предприятия, възникнали на основание и по реда на нормативен акт, първичният счетоводен документ е съответният платежен документ за извършено плащане.

3. ФОРМА НА СЧЕТОВОДСТВОТО

При изграждането и поддържането на счетоводната система предприятията осигуряват:

1. всеобхватно хронологично регистриране на счетоводните операции;
2. систематични счетоводни регистри за обобщаване на счетоводната информация, които се откриват в началото на отчетния период и се приключват в неговия край;
3. синтетични и аналитични счетоводни регистри, както и равенство и връзка между тях;
4. междинно и годишно приключване на счетоводните регистри, съставяне на оборотна ведомост;
5. изменения в извършените счетоводни записвания чрез съставяне на коригиращи счетоводни статии;
6. прилагане на индивидуален сметкоплан.

Когато при осъществяване на счетоводството се използва счетоводен софтуер, той трябва да е разработен при спазване на изискванията на този закон и да дава възможност обработваните чрез него данни и изходните документи да са на български език.

Поправки и добавки в първичните счетоводни документи не се разрешават. Погрешно съставени първични счетоводни документи се анулират и се съставят нови.

Формата на счетоводството се утвърждава от ръководителя на предприятието.

4. АКТИВИ, СОБСТВЕН КАПИТАЛ, ПАСИВИ, ПРИХОДИ И РАЗХОДИ

Активите, собственият капитал, пасивите, приходите и разходите се оценяват и записват при тяхното придобиване или възникване по историческата им цена или друга цена, в съответствие с приложимите счетоводни стандарти. Закона за счетоводството допуска прилагането на НСС или МСС. Последващи оценки на активи и пасиви, класификация и

представяне във финансовите отчети, начисляването на амортизации се отчитат по условия и реда на приложимите счетоводни стандарти (НСС или МСС).

5. ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ

Инвентаризация на активите и пасивите се извършва през всеки отчетен период с цел достоверното им представяне в годишния финансов отчет. Инвентаризацията се извършва по ред и начин, определени от органите на управление на предприятието.

6. ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ

Предприятията изготвят годишен финансов отчет до 31 март следващата година.

Съставните части на годишния финансов отчет са: счетоводен баланс, отчет за приходите и разходите, отчет за паричните потоци, отчет за собствения капитал и приложение. Консолидираните финансови отчети се състоят от същите четири елемента.

Формата, структурата и съдържанието на съставните части на финансовия отчет се определят съгласно приложимите счетоводни стандарти (НСС или МСС).

Предприятията, прилагащи облекчена форма на финансова отчетност, които изготвят и представят годишния си финансов отчет на базата на Националните стандарти за финансови отчети за малки и средни предприятия, могат да изготвят съкратен годишен финансов отчет. Формата, структурата и съдържанието му се определят с Националните стандарти за финансови отчети за малки и средни предприятия.

Годишните финансови отчети на едноличните търговци, които не подлежат на задължителен независим финансов одит и на които размерът на нетните приходи от продажби за текущата година не надхвърля 100 000 лв., могат да се състоят само от отчет за приходите и разходите.

Едноличните търговци, които не подлежат на задължителен независим финансов одит и на които размерът на нетните приходи от продажби за предходния отчетен период не надхвърля 50 000 лв., могат да отчитат и представят дейността си посредством воденето на специфични регистри - книги, чрез които се определя вярно и честно финансовият резултат за отчетния период.

Възприетите от предприятието форма, структура и съдържание на съставните части на финансовия отчет се запазват непроменени през различните отчетни периоди. В случаите, когато е извършена промяна в приложението към финансовия отчет, задължително се оповестява и мотивира извършената промяна.

Предприятията съставят:

1. годишен финансов отчет към 31 декември на отчетния период в хиляди левове;
2. консолидиран финансов отчет към 31 декември на отчетния период в хиляди левове - в случаите посочени по-долу;
3. междинни финансови отчети, обхващащи период, по-кратък от една календарна година, когато се изискват от нормативен акт или по решение на органа на управление.

Финансовият отчет трябва вярно и честно да представя имущественото и финансовото състояние на предприятие-то, отчетения финансов резултат, промените в паричните потоци и в собствения капитал.

Информацията, представена във финансовия отчет, трябва да отговаря на следните изисквания:

1. **разбираемост** - да е полезна за потребителите при вземането на икономически решения;
2. **уместност** - да дава възможност на потребителите да оценяват минали, настоящи или бъдещи събития и да потвърждават или коригират свои предишни оценки при вземането на икономически решения;
3. **надеждност** - да не съдържа съществени грешки или пристрастност;
4. **сравнимост** - да дава възможност за сравняване на информацията на предприятието от различни години, както и с информация от други предприятия, за да се оценят ефективността, финансовото състояние и промените в него.

Органите на управление на предприятието отговарят за съставянето, своевременното изготвяне, съдържанието и публикуването на финансовите отчети и годишните доклади за дейността към тях.

Годишните финансови отчети се изготвят и представят на базата на Националните стандарти за финансови отчети за малки и средни предприятия от предприятията, които най-малко за една от двете предходни години не надвишават показателите на два от следните критерии:

1. балансова стойност на активите към 31 декември - 8 млн. лв.;
2. нетни приходи от продажби за годината - 15 млн. лв.;
3. средна численост на персонала за годината - 250 души.

Ако предприятията надвишават тези критерии, то те изготвят финансовите си отчети на базата на Международните счетоводни стандарти.

Новообразуваните предприятия изготвят и представят годишните си финансови отчети на базата на Националните стандарти за финансови отчети за малки и средни предприятия за годината на възникването им и за следващата година.

Независимо от обемите всяко предприятие може да изготвя по избор отчетите си на базата на Международните счетоводни стандарти. Предприятие, което през един отчетен период е изготвило и представило годишния си финан-

сов отчет на базата на Международните счетоводни стандарти, не може да прилага Националните стандарти за финансови отчети за малки и средни предприятия.

Предприятията задължително изготвят и представят годишните си финансови отчети на базата на Международните счетоводни стандарти са:

1. предприятия, които са емитенти по смисъла на Закона за публичното предлагане на ценни книжа;
2. кредитни институции, застрахователни и инвестиционни предприятия, дружества за допълнително социално осигуряване и управляваните от тях фондове;

Консолидираните и междинните финансови отчети се изготвят и представят на базата на счетоводните стандарти, въз основа на които се изготвя и представя годишният финансов отчет на предприятието, което изготвя консолидиран или междинния финансов отчет.

Предприятията, чиито годишни финансови отчети подлежат на задължителен независим финансов одит, съставят и годишен доклад за дейността, който съдържа най-малко следната информация:

1. преглед, който представя вярно и честно развитието и резултатите от дейността на предприятието, както и неговото състояние, заедно с описание на основните рискове, пред които е изправено;

2. всички важни събития, които са настъпили след датата, към която е съставен годишният финансов отчет;

3. вероятното бъдещо развитие на предприятието;

4. действията в областта на научноизследователската и развойната дейност;

5. информацията, изисквана по реда на чл. 187д (*В годишния доклад за дейността на дружеството задължително се посочват:* а) броят и номиналната стойност на придобитите и прехвърлените през годината собствени акции, частта от капитала, която те представляват, както и цената, по която е станало придобиването или прехвърлянето; и б) основанието за придобиванията, извършени през годината; и в) броят и номиналната стойност на притежаваните собствени акции и частта от капитала, която те представляват.) и 247 от Търговския закон (*В годишния доклад за дейността се описват протичането на дейността и състоянието на дружеството и се разяснява годишният финансов отчет. В годишния доклад за дейността задължително се посочват:* 1. възнагражденията, получени общо през годината от членовете на съветите; 2. придобитите, притежаваните и прехвърлените от членовете на съветите през годината акции и облигации на дружеството; 3. правата на членовете на съветите да придобиват акции и облигации на дружеството; 4. участието на членовете на съветите в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаването на повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и участието им в управлението на други дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети; 5. договорите по чл. 240б, сключени през годината. В доклада се посочват и планираната стопанска политика през следващата година, в т.ч. очакваните инвестиции и развитие на персонала, очакваният доход от инвестиции и развитие на дружеството, както и предстоящите сделки от съществено значение за дейността на дружеството.)

6. наличието на клонове на предприятието;

7. използваните от предприятието финансови инструменти, а когато е съществено за оценяване на активите, пасивите, финансовото състояние и финансовия резултат, се оповестяват:

а) целите и политиката на предприятието по управление на финансовия риск, включително политиката му на хеджиране на всеки основен тип хеджирана позиция, за която се прилага отчитане на хеджирането, и

б) експозицията на предприятието по отношение на ценовия, кредитния и ликвидния риск и риска на паричния поток.

Предприятията, които изготвят и представят консолидирани финансови отчети, съставят и годишен консолидиран доклад за дейността.

Годишният доклад за дейността и годишният консолидиран доклад за дейността могат да се изготвят и представят като едно цяло. В този случай, когато е подходящо, трябва да се обърне внимание на въпросите, които са значими за предприятията от групата като цяло.

7. СЪСТАВИТЕЛИ НА ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ

Съставител на финансов отчет може да бъде лице, което отговаря на посочените изисквания за задължителна минимална степен на завършено образование и съответстващ към него професионален стаж, както следва:

1. с висше счетоводно-икономическо образование и стаж в областта на счетоводството, външния, вътрешния одит и финансовата инспекция, данъчните ревизии или като преподавател по счетоводство и контрол, съответно:

а) при магистърска степен - 2 г.;

б) при бакалавърска степен - 3 г.;

в) при степен "специалист" - 4 г.;

2. с друго висше икономическо образование и 5 г. стаж в областта на счетоводството, външния, вътрешния одит и финансовата инспекция, данъчните ревизии или като преподавател по счетоводство и контрол;

3. със средно икономическо образование и 8 г. стаж като счетоводител.

Съставител на финансов отчет може да бъде лице, което не е осъждано за престъпление от общ характер.

Съставител на финансови отчети може да бъде физическо лице или специализирано счетоводно предприятие, когато отговаря на изискванията на този закон.

Съставителите на финансовите отчети отговарят за организацията на счетоводната дейност в предприятието.

Финансовият отчет на предприятие се подписва от:

1. физическите лица, които управляват и представляват предприятието, и

2. физическото лице, което:

а) е съставило финансовия отчет - в случаите, когато финансовият отчет е съставен пряко от физическо лице, или

б) управлява и представлява предприятието, което е съставител на финансовия отчет - в случаите, когато финансовият отчет е съставен от специализирано счетоводно предприятие.

Във финансовия отчет се посочват/поставят и:

1. името и фамилията на подписалите се лица;
2. печатът на предприятието;
3. печатът на специализираното счетоводно предприятие.

В случаите, когато финансовият отчет се съставя пряко от физическо лице, то трябва да бъде в трудовоправно, служебно или облигационно правоотношение със съответното предприятие.

8. КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

Консолидирани финансови отчети се изготвят само от търговски дружества, които са предприятия майки.

Предприятие (предприятие майка) съставя консолидиран финансов отчет, когато:

1. контролира повече от половината от правата на глас на акционерите или съдружниците в друго предприятие (контролирано предприятие), включително по силата на договорно взаимоотношение, при условие че е акционер или съдружник в това предприятие;

2. притежава правото да назначава или освобождава повече от половината от членовете на управителния и/или надзорния орган на друго предприятие (контролирано предприятие), включително по силата на договорно взаимоотношение, при условие че е акционер или съдружник в това предприятие;

3. притежава правото да управлява финансовата и оперативната политика на друго предприятие по силата на договорно взаимоотношение;

4. е акционер или съдружник, притежаващ 20 на сто или повече от правата на глас в друго предприятие (контролирано предприятие) и единствено по силата на упражняване на тези права е назначило повече от половината от членовете на управителния и/или надзорния орган в контролираното предприятие, действащ през отчетния период, по време на предходния отчетен период и до датата на изготвяне на консолидирания финансов отчет; консолидиран финансов отчет по изречение първо не се съставя, когато друго предприятие има правата, посочени в т. 1 - 3, по отношение на контролираното предприятие.

Предприятието майка и всички негови дъщерни предприятия подлежат на консолидиране, независимо къде се намират седалищата на дъщерните предприятия.

Не се съставя консолидиран финансов отчет от предприятие майка, когато сумата от показателите на предприятията в групата, които подлежат на консолидиране, според годишните им финансови отчети, съставени към 31 декември на текущата година, не надвишават показателите на два от следните критерии:

1. балансова стойност на активите към 31 декември - 3 млн. лв.;
2. нетни приходи от продажби за годината - 6 млн. лв.;
3. средна численост на персонала за годината - 80 души.

Не са освободени от консолидация когато предприятие от групата е предприятие, чиито ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар.

Не се съставя консолидиран финансов отчет от предприятие майка, което има само дъщерни предприятия, които са несъществени и техните резултати не биха повлияли върху верността и достоверността на консолидирания отчет на предприятието майка.

Дъщерно предприятие може да не се включва в консолидирания финансов отчет, когато то е несъществено за целите на вярното и честно представяне на отчетите на компанията майка. Когато обаче дружествата са две или повече, дори да отговарят на критериите за несъщественост те се включват в консолидирания отчет на компанията майка.

Не се съставя консолидиран финансов отчет от предприятие майка, когато то е и дъщерно предприятие на местно предприятие майка или предприятие майка от друга държава - членка на Европейската общност, в един от следните случаи:

1. местното предприятие майка или предприятието майка от друга държава членка притежава всички дялове или акции на местното (дъщерно) предприятие майка; или

2. местното предприятие майка или предприятието майка от друга държава членка притежава 90 на сто или повече от дяловете или акциите на местното (дъщерно) предприятие майка, като другите съдружници или акционери в него са дали писмено съгласие да не изготвя консолидиран финансов отчет.

За да се приложи освобождаването от консолидация е необходимо да бъдат изпълнени едновременно следните условия:

1. местното (дъщерно) предприятие майка и всички негови дъщерни предприятия са включени в консолидиран финансов отчет на местното предприятие майка или предприятие майка от друга държава членка;

2. консолидираният финансов отчет и годишният консолидиран доклад за дейността се съставят от местното предприятие майка и подлежат на независим финансов одит при условията и по реда на ЗС или от предприятието майка от другата държава членка и подлежат на независим финансов одит съгласно законодателството на същата държава членка;

3. консолидираният финансов отчет, годишният консолидиран доклад за дейността и одиторският доклад на местното предприятие майка се публикуват при условията и по реда на ЗС или на предприятието майка от другата държава членка се публикуват на български език от местното предприятие майка при условията и по реда на ЗС;

4. в приложението на годишния финансов отчет на местното (дъщерно) предприятие майка е оповестено името и седалището на местното предприятие майка или предприятието майка от другата държава членка, което съставя консолидирания финансов отчет по т. 1, и че е освободено от задължението да съставя консолидиран финансов отчет и годишен консолидиран доклад за дейността.

5. съдружниците или акционерите на местното (дъщерно) предприятие майка, които притежават не по-малко от 10 на сто от дяловете или акциите, когато предприятието е дружество с ограничена отговорност, акционерно дружество или командитно дружество с акции или не по-малко от 20 на сто от дяловете, когато предприятието е събирателно или командитно дружество, не са поискали съставянето на консолидиран финансов отчет до 30 юни на съответния отчетен период.

Изброените по-горе критерии важат и за освобождаване от съставяне на консолидиран финансов отчет и когато предприятието майка е и дъщерно предприятие на предприятие майка от държава, която не е членка на Европейската общност (трета страна).

От консолидация не могат да се освободят предприятията, подлежащи на независим одит от регистриран одитор, независимо от това дали отговарят на условията за освобождаване от консолидация изброени по-горе.

9. НЕЗАВИСИМ ФИНАНСОВ ОДИТ

На независим финансов одит от регистрирани одитори, освен когато в закон е предвидено друго, подлежат годишните финансови отчети на:

1. акционерни дружества и командитни дружества с акции;
2. предприятия, които са емитенти по смисъла на Закона за публичното предлагане на ценни книжа;
3. кредитни институции, застрахователни и инвестиционни предприятия, дружества за допълнително социално осигуряване и управляваните от тях фондове;
4. предприятия, за които това изискване е установено със закон;
5. всички предприятия, непосочени в т. 1 - 4, с изключение на предприятията, прилагащи облекчена форма на финансова отчетност и бюджетните предприятия.

На независим финансов одит от регистрирани одитори подлежат годишните финансови отчети на юридическите лица с нестопанска цел, определени за осъществяване на общественнополезна дейност и вписани в Централния регистър при Министерството на правосъдието, когато за текущата година превишават един от следните критерии:

1. балансова стойност на активите към 31 декември - 1 млн. лв.;
2. размер на приходите от стопанска и нестопанска дейност за текущата година - 2 млн. лв.;
3. обща сума на получените през текущата година финансираня и неусвоени към 31 декември на текущата година финансираня, получени през предходни отчетни периоди - 1 млн. лв.

Консолидираните финансови отчети и индивидуалните финансови отчети, включени в консолидацията, подлежат на независим финансов одит.

10. ПУБЛИКУВАНЕ НА ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ

Предприятията публикуват годишния си финансов отчет и консолидирания си финансов отчет, годишния доклад за дейността и годишния си консолидиран доклад за дейността, приети от общото събрание на съдружниците/акционерите или от съответния орган, както следва:

1. Едноличните търговци - чрез заявяване и представяне за обявяването им в Търговския регистър в срок до 31 май на следващата година;
2. Дружествата с ограничена отговорност - чрез заявяване и представяне за обявяването им в Търговския регистър в срок до 30 юни на следващата година;
3. Всички други търговци по Търговския закон - чрез заявяване и представяне за обявяването им в Търговския регистър в срок до 31 юли на следващата година;
4. Юридическите лица с нестопанска цел, определени за осъществяване на общественнополезна дейност - чрез заявяване за вписване и предоставянето им в Централния регистър при Министерството на правосъдието при условията и по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел в срок до 30 юни на следващата година;
5. Останалите предприятия - чрез икономическо издание или чрез Интернет в срок до 30 юни на следващата година.

Предприятията, които са задължени да бъдат одитирани публикуват заверените от регистрирания одитор финансови отчети и доклад за дейността и одиторския доклад по отношение на тези отчети и доклад.

Заедно с годишния финансов отчет акционерните дружества, командитните дружества с акции и дружествата с ограничена отговорност публикуват и информация за предложението на органа на управление за разпределение на пе-

чалбата или за покриване на загуба за предходната година и решението на общото събрание на акционери-те/съдружниците за начина на разпределяне на печалбата или за покриване на загуба за предходната година.

Годишният финансов отчет на предприятие, което изготвя консолидиран финансов отчет, се публикува едновременно с консолидирания финансов отчет на групата, заедно с годишните доклади за дейността към тях.

Когато отчетите и докладите на предприятията се публикуват в Интернет, до тях трябва да бъде осигурен свободен неплатен достъп за период не по-кратък от три години след датата на публикуването им.

11. СЪХРАНЯВАНЕ НА СЧЕТОВОДНАТА ИНФОРМАЦИЯ

Счетоводната информация се съхранява в предприятието по реда, предвиден в Закона за Националния архивен фонд, в следните срокове:

1. ведомости за заплати - 50 г.;
2. счетоводни регистри и финансови отчети - 10 г.;
3. документи за данъчен контрол - до 5 г. след изтичане на давностния срок за погасяване на публичното задължение, което удостоверяват тези документи (давностният срок за погасяване на публично задължение съгласно ДОПК е 5 години);
4. документи за финансов одит - до извършване на следващ вътрешен одит и одит на Сметната палата;
5. всички останали носители - 3 г.

Счетоводната информация може да се съхранява на хартиен или на технически носител и в архиви, организирани от друго предприятие с такъв предмет на дейност, при спазване на посочените по-горе срокове.

След записване (пренасяне) на счетоводната информация от хартиен върху магнитен, оптичен или друг технически носител, осигуряващ надеждното ѝ възпроизвеждане, хартиеният носител може да се унищожи. Пренесената на технически носител счетоводна информация трябва да може да бъде възпроизведена в обем и съдържание, идентични с информацията, съдържаща се на хартиения носител.

Когато предприятие се прекратява чрез преобразуване, носителите (хартиени и/или технически) на счетоводна информация се предават на приемащото и/или новоучреденото предприятие/предприятия.

След изтичането на срока за съхранението им носителите (хартиени или технически) на счетоводна информация, които не подлежат на предаване в Националния архивен фонд, могат да се унищожават.

САНКЦИИ

- Който не изпълни задължение, произтичащо от този закон, се наказва с глоба в размер от 100 до 300 лв., а на юридическо лице и едноличен търговец се налага имуществена санкция в размер от 300 до 500 лв.
- Когато нарушението е извършено повторно, се налага глоба или имуществена санкция в двоен размер.
- Който наруши изискванията за извършване на инвентаризация в предвидените от закона срокове, се наказва с глоба в размер от 200 до 500 лв., а на юридическо лице и едноличен търговец се налага имуществена санкция в размер от 500 до 1500 лв. Когато нарушението е извършено повторно, санкцията е в двоен размер.
- Който наруши изискванията за съдържанието на финансовите отчети и принципа те да отразяват вярно и честно състоянието на предприятието, се наказва с глоба в размер от 500 до 1000 лв., а на юридическо лице и едноличен търговец се налага имуществена санкция в размер от 2000 до 3000 лв.
- Който наруши изискванията за публикуване на финансовите отчети се наказва с глоба в размер от 500 до 2000 лв., а на юридическо лице и едноличен търговец се налага имуществена санкция в размер от 500 до 3000 лв. Когато нарушението е извършено повторно, санкцията е в двоен размер.
- Който наруши изискванията за съхраняване на счетоводна информация, се наказва с глоба в размер от 1000 до 2500 лв., а на юридическо лице и едноличен търговец се налага имуществена санкция в размер от 2000 до 5000 лв. Когато нарушението е извършено повторно, санкцията е в двоен размер.
- Лице, което състави финансов отчет, без да отговаря на изискванията за съставител на финансови отчети, се наказва с глоба или с имуществена санкция в размер от 1500 до 3000 лв. Когато нарушението е извършено повторно, имуществената санкция е в двоен размер.
- На предприятие, което възложи извършването на независим одит на лице, упражняващо дейност като регистриран одитор, без да е регистрирано по реда на Закона за независимия финансов одит, се налага имуществена санкция в размер от 2000 до 10 000 лв. Когато нарушението е извършено повторно, санкцията е в размер от 15 000 до 30 000 лв.